

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА

Геолого-географічний факультет
Кафедра фізичної географії, природокористування та геоінформаційних технологій

Сілабус курсу «ОСНОВИ БЕРЕГОЗНАВСТВА»

Обсяг	Загальна кількість: кредитів – 4; годин – 120; змістових модулів – 2.
Семестр, рік	8 сем ., 4 курс д/в; та 9 сем., 5 курс з/в
Дні, час, місце	За розкладом занять
Викладач(и)	Вихованець Галина Володимирівна, доктор географічних наук, професор кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій
Контактний телефон	0963924835
E-mail:	physgeo_onu @ukr.net
Робоче місце	Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій
Консультації	Очні консультації: середа з 14.00 до 16.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

E-mail: physgeo_onu @ukr.net

Телефон: 0963924835

Підключитися к конференції Zoom

<https://us05web.zoom.us/j/2994552105?pwd=SG50Y0RaTXF5MnV1cHplbE5KQ3RVQT09>

Ідентифікатор конференції: 299 455 2105

Код доступу: WvJ8aq

Аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни – берегова зона Світового океану .

Переквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу «Основи берегознавства» викладається після засвоєння студентами фундаментальних географічних дисциплін: «Загальна та історична геологія», «Метеорологія і кліматологія», «Загальна геоморфологія», «Загальна гідрологія».

Мета курсу: *Головною метою* цього навчального курсу є викладання і засвоєння різнобічної інформації в оптимальному обсязі про фактори, процеси, об'єкти і механізми сучасного розвитку берегової зони Світового океану, їх географічний розподіл в умовах істотного антропогенного тиску, з урахуванням навчального матеріалу з інших географічних дисциплін. Тому провідна увага приділяється визначенню берегової зони як особливої природної системи, особливого природно-економічного комплексу на маргіналі між Суходолом і Світовим океаном (його підрозділами), що відрізняється від всіх інших систем і комплексів на земній поверхні. Це потребує відповідних знань, володіння відповідною методикою досліджень, застосування цілеспрямованих принципів і засобів оптимізації природокористування на контакті «океан-суходол», а головне - відповідного світогляду.

Завдання дисципліни

Очікувані результати. Здобувач повинен:

Знати:

- понятійний апарат і вірно його використовувати;
- вплив геологічної будови берегової зони на швидкості процесів на морському березі та підводному схилі;
- гідродинамічні процеси, які протікають в береговій зоні;
- шляхи надходження уламкового матеріалу у берегову зону в різних природних умовах та механізми його диференціації;
- механізми утворення аккумулятивних форм рельєфу прибережно-морського генезису;
- Базові засади морфодинаміки берегової зони:
- вплив нехвильових процесів на розвиток берегової зони Світового океану:
- провідні елементи стратегії забудови берегової зони моря.

Вміти:

- виконувати польові інструментальні дослідження процесів та форм рельєфу;
- різнобічну лабораторну та камеральну обробку матеріалів польових досліджень;
- виконувати розрахунки гідродинамічних, літологічних, морфологічних та інш. процесів, які протікають в береговій зоні Світового океану;
- аналізувати та синтезувати різнобічні матеріали і інформацію з розвитку берегової зони.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання: Курс буде викладений у формі лекцій (36 годин) та практичних та семінарських занять (24 годин), організації самостійної роботи студентів (60 годин) на денному відділенні та у формі лекцій (16 годин) та практичних занять (8 годин), організації самостійної роботи студентів (96 годин) на заочному відділенні.

Основна підготовка студентів здійснюється під час аудиторних робіт на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання на протязі всього семестру. Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні та практичні. Лекції супроводжуються засобами наочної, зокрема, - картами, фотокартками, презентаціями, відеофільмами. На практичних заняттях виконуються вправи, практичні роботи, лабораторні роботи, вирішуються задачі, проводиться робота з книгами (підручники, енциклопедії, словники).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Гідрогенні і негідрогенні фактори розвитку берегової зони

Тема 1. Визначення берегознавства як навчальної дисципліни про природне середовище на кордоні «океан-суходол», де провідною рухомою силою виступає механічна енергія і потоки літогенної речовини

Тема 2. Фактори виникнення, формування і сучасного розвитку берегової зони

Тема 3. Гідрогенний фактор

Тема 4. Негідрогенні («нехвильові») фактори

Тема 5. Значення морського льоду в розвитку берегової зони моря.

Змістовий модуль 2. Літодинаміка і морфодинаміка берегової зони

Тема 1. Базові засади літодинаміки берегової зони

Тема 2. Процеси диференціації первісного осадкового матеріалу в фаціальних умовах берегової зони моря

Тема 3. Базові засади морфодинаміки берегової зони

Тема 4. Абразійний процес в береговій зоні моря

Тема 5. Пляж як елемент структури берегової зони

Тема 6. Елементарні форми берегового акумулятивного рельєфу
Тема 7. Еоловий процес на берегах морів і океанів.
Тема 8. Базові засади теорії і практики берегознавства
Тема 9. Провідні елементи стратегії забудови берегової зони моря

Рекомендована література

1. Вихованець Г.В. Еоловий процес на морському узбережжі. – Одеса: Астропринт, 2003, - 368 с.
2. Карпенко Н.І. Рельєф морських берегів. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 308 с.
3. Шуйський Ю.Д. Проблеми дослідження балансу наносів в береговій зоні морів. Л.: Гідрометеоіздат, 1986. – 240 с.
4. Шуйський Ю.Д. Типи берегів Світового океану. – Одеса: Астропринт, 2000.– 480 с.
5. Шуйський Ю.Д. Історія розвитку і методологія берегознавства. – Одеса: Астропринт, 2018. – 448 с.
6. Шуйський Ю.Д. Антропогенний рельєф в береговій зоні морів на прикладі Чорного і Азовського морів. – Одеса: Фенікс, 2022. -102 с.
7. Шуйський Ю.Д., Вихованець Г.В., Муркалов О.Б., Гижко Л.В. Практикум з берегознавства. – 2-е вид. Переробл. та доповн. – Одеса: Бахва, 2015. – 2015.
8. Океанографічний Атлас Чорного та Азовського морів. – Київ: ДУ «Держгідрографія», 2009. – 356 с.

Політика оцінювання.

- *Політика щодо дедлайтів та перескладання.* Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливості максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі навчання.
- *Політика щодо відвідування занять.* Відвідування занять є обов'язковим копоентом оцінювання за яку нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із курівником курсу.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для іспиту (60), допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладення модульного контролю, за який отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота студентів: самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів (СРС) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквіумів, звітів і конспектів. Питання з тем, які виділені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СРС містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.